

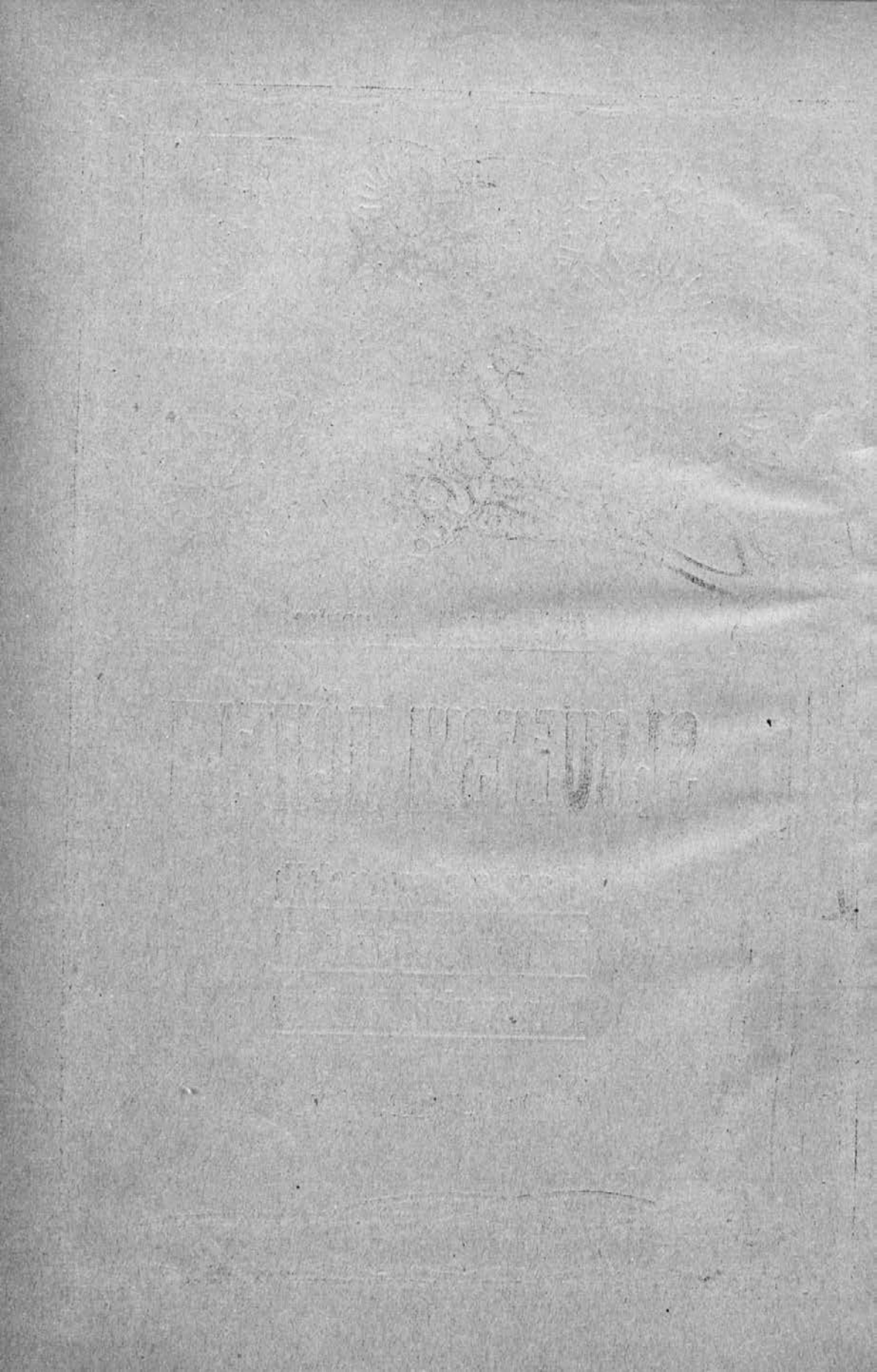

Veri, vzgoji in pouku!

SLOVENSKI UČITELJ

Glasilo slovenskih
kršč. učiteljskih in
katehetskih društev

Letnik X. Štev. 2.

Slovenski Učitelj

Glasilo slovenskih krščanskih učiteljskih

::: in katehetskih društev. :::

Last „Slomškove zveze“ in „Društva slovenskih katehetov“.

Letnik X.

V Ljubljani 15. februarja 1909.

Štev. 2.

Trezna mladina — trezno slovensko ljudstvo!

Precej let že izvršujejo slovenski apostoli treznosti hvalevredno, a nehvaležno protialkoholno delo. Občudujemo jih, da jim ne upade pogum, ko najdejo, žal, tako malo opore celo tam, kjer bi jo morali v prvi vrsti pričakovati. Vsaka hiša pa se mora začeti zidati pri tleh. Stara generacija bo šla s svojimi starimi pivskimi šegami v grob, lotiti se je treba dela pri mladini, ki še ne čuti potrebe po škodljivih alkoholnih pijačah, pa je tudi ne bo čutila, ako jo zavarujemo, da ne zabrede v alkoholni veletok, ki hoče ugonobiti naš doslej tako krepki rod.

Obrnimo torej vsaj mi vzgojitelji vso pozornost na mladino, poprimite se vrli protialkoholiki v prvi vrsti našega naraščaja. O, ko bi hoteli vsi učitelji in vsi katehetje krepko sodelovati, brez dvoma bi se slovenskemu rodu bližala, če ne zlata, pa vsaj boljša doba. Seveda bi morala pomagati tudi višja oblastva, osobito država, ki je izdala doslej nekaj šolskih naredb proti uživanju alkoholnih pijač, toda to še zdaleka ne zadošča.

Po mnogih šolah se še vedno nuja otrokom prilika, da se privajajo alkoholu, n. pr. pri raznih izletih in slavnostih. Na ta način škoduje šola sama mladini ter jo pokvarja na umu in na telesu. Radi lepega zgleda bi se moralo tudi učiteljstvo pri raznih izletih zdržati opojnih pijač, kajti zgled vedno več izda nego beseda.

Naš list je že opetovano poudarjal, da bi morale vse šolske knjige biti prirejene primerno protialkoholnemu pouku. Naše šolske knjižnice naj bi si nabavile vse doslej izišle protialkoholne spise, nobena šola naj bi ne bila brez učil, ki pojasnjujejo škodljivost opojnih pijač. Da je alkoholno vprašanje najvažnejša snov za razmotrivanje pri večernih sestankih učiteljstva in staršev — smo že večkrat povedali. — Po vseh državah so že dovoljene otroške abstinentne zveze — pri nas v Avstriji še ne. Toda kaj pomagajo vsi predpisi, vsa navodila, ako se učiteljstvo samo ne navduši za boj proti kralju alkoholu! Zato bi bilo potrebno, da bi se že na učiteljišču kandidatje učiteljskega stanu pripravljali v tem smislu;

osnovali naj bi se zanje tečaji, kjer bi se obravnavala alkoholna vprašanja. Učitelj, ki je sam vnet za treznost, ki je sam prepričan, koliko gorja povzroči alkoholni strup, bo našel dosti prilike, da bo otrokom kolikor-toliko pristudil alkoholne pijače, ki zastrupljajo in pokončavajo zlasti nežna otroška telesa.

Naš prijatelj in sotrudnik g. nadučitelj J. Štrukelj, ki je sam vnet abstinent, nam je poslal poizkus, kako bi se otrokom razložilo, kaj je alkohol in kako škodljiv je! Evo ga!

Protialkoholni nastop.

Nazorila: Pivo, vino, malinovec, čaj, mleko, limonada, voda, špirit; slike človeških organov.

I. Učitelj pokaže na steklenico piva in vpraša: Kaj je v tej steklenici? (Pivo.) Ga je že kdo izmed vas pil? (Skoraj vsi.) Kdo pa vam ga je dal? (Oče, mati in drugi.) Kje pa ste ga dobili? (V gostilni.) Ker ste ga že pili, mi lahko poveste, kak okus ima? (Grenak.) Zakaj ga vendar ljudje pijo? Pravijo, da si žejo gase. Kaj pa še pijejo, in sicer še bolj, kakor pivo? (Vino?) Tudi vino ste že gotovo pili? Sedaj vas pa vprašam: Ste li kaj občutili in zapazili na obrazu in v glavi? Obraz je postal rudeč in senci vroči. Kaj pa pijejo ljudje še poleg vina in piva, a ne postanejo ne rudeči, ne vroči? (Vodo, mleko, limonado.) Kako imenujemo vse to, kar pijemo? (Pijače.) Povzetek.

II. Kam pa izteče pijača, ko jo izpijemo? Po požiralniku v želodec. (Se pokaže na sliki.) Oglejmo si želodec. kateri reči ga lahko primerjamo? (Vreči.) Kakšen pa je neki želodec takrat, kadar ste lačni? (Prazen.) Kaj pa — kadar ste siti? (Poln, napet.) Res, kakor vreča! Pa oglejmo si želodčevo kožo natančneje. Kaj zapazimo v nji? Čevčice, kakor na roki. Kaj pa so te cevi? (Žile.) Kaj pa se pretaka po žilah? (Kri.) Kje pa so izpeljane žile? (Po vsem telesu.) Imenuj mi dele telesa! Povzetek.

III. Sedaj mi pa naštej, po katerih pijačah čuti človek vročino? (Žganje, vino, pivo.) To pa je, kaj ne, nekaj posebnega. Odkod neki to pride? Vedite, otroci, v teh pijačah je nekaj, kar vi že vsi poznate. (Učitelj vlije špirit v skledico.) Kaj je to? Pridi in poduhaj! (To je špirit.) Čemu pa rabimo špirit? (Da z njim kaj grejemo ali kuhamo čaj.) Učitelj prižge špirit. Kaj vidite? (Špirit gori.) Pomnite: v vinu, pivu in posebno pa v žganju je tudi špirit, ki mu pa pravimo alkohol.

Sedaj si pa že lahko mislite, zakaj postane človeku po teh pijačah vroče. Špirit — alkohol dela to. Kaj pijemo z vinom, pivom in žganjem? (Špirit — alkohol.) Kam pridejo pijače? (V želodec.) Kam pride tudi špirit, ki je v pijačah? (Tudi v želodec.) V želodcu pa začne tleti in gre v kri in s krvjo po žilah v glavo in v vse druge telesne dele. Kaj dela v želodcu? (Tli, gori.) Kaj pa v drugih telesnih delih? (Tudi tli.) V katerem delu se to najbolj čuti? (V glavi.) Povzetek.

IV. A. pridi sem! Vtakni v plamen prst. (Ne.) Zakaj ne? (Speklo bi me in bi me bolelo.) Kaj ne, opekeli bi se, to pa skeli. Kakšen pa postane

želodec, če v njem tli in gori alkohol? (Tudi bolan.) Kaj pa se še spridi? (Kri.) In če se kri spridi, ali boče samo želodec bolan? (Ne, ampak vse telo.) Zakaj pa? (Ker se kri pretaka po vsem telesu.) Kateri udje pa najbolj občutijo bolezen, ki jo povzroči alkohol? (Glava, želodec, noge.) Na kom ste že kedaj to opazili? (Na pijanih ljudeh.) Kako pa se obnašajo pijanci? (Se kregajo, pretepljejo, kolnejo, padajo po tleh itd. Kakšen pa je razum pijanega človeka? (Zmešan.) Zakaj? (Ker mu gori alkohol v glavi.) Kako hodi zdrav človek? (Pokonci.) Kaj pa pijanec? (Noge se mu zapletajo; pada na tla.) Zakaj? Alkohol mu je vzel moč. Ve li kdo za kako bolezen v nogah? (Triganje.) Da, različne so bolezni, ki jih povzroča ta pijača v glavi, želodcu in po drugih udih. Kakšni postanejo ljudje, ki preveč pijejo alkoholne pijače? (Neumni in bolni.) Ako vsled alkohola zbolé stari in odrasli ljudje, kaj bi se zgodilo šele z otroki, če bi uživali alkoholne pijače!? (Še prej in veliko bolj bi zboleli.) Pa ne samo zboleli, ampak celo umrli bi. Učitelj pripoveduje o otroku, ki je moral umret radi zaužitega alkohola.

Kaj torej napravijo alkoholne pijače s človekom? Vzamejo mu razum, oslabe voljo, povzročijo smrtne bolezni. Povzetek.

V. Naštej mi nekatere alkoholne pijače! Kakšne so alkoholne pijače za naše telo? (Škodljive.) Še več kot škodljive — strupene so! Kaj je alkohol? (Strup!) Naštej mi pijače, ki imajo alkohol — strup! (Učenec jih našteva.)

Kakšnih pijač se moramo ogibati, če hočemo samj sebi dobro? (Alkoholnih.) Kaj pa naj pijemo? (Vodo.) Kaj pa še? (Mleko.)

Ko ste bili še majhni, ste pili mleko in ste postali čvrsti in močni. Kakšni bi pa bili postali, ako bi bili uživali alkoholne pijače? Zastrupljeni, krmežljavi, slabokrvni in polni bolezni. V mleku je pa toliko redilnih in zdravih reči (snovi), ki podele človeku zdravo kri, pa moč in krepost. — Katera pijača je najboljša za otroke? (Mleko.) Katera pijača nam pa najprej ugasi žejo? (Voda.) Povzetek.

VI. Branje primernege berilnega sestavka.

Se-li more vzgajati tudi pri računskem pouku?

(M. B. K.)

Tudi računski pouk je velikega vzgojnega pomena, ker budi, izobražuje, vadi in bistri spoznavanje, miselnost in jezik, ker vzgaja k samostalnosti, štedljivosti, redu, pravilnemu presojevanju in vobče dela človeka spretnega za domače, družabno in poslovno življenje. A vsak računski pouk ne vzgaja; more tudi napačno vzgajati, če se pri njem ne ravna pravilno. Predvsem je treba, da učitelj 1. popolnoma obvlada čtivo, t. j. da več ve, kakor uči učence; 2. da je sploh dober vzgojitelj; 3. da se na vsako uro vestno pripravlja; 4. da je njegov pouk metodičen in predvsem praktičen.

Posebno važen je zadnji pogoj. Kaj je treba storiti, da bo računski pouk metodičen in praktičen?

Računanje mora temeljiti na razumevanju ter vzpodbujati k razmišljanju; saj je pravilna rešitev nemogoča, če otroci ne umejo naloge. Da bodo pa otroci naglo umeli, mora biti pouk kolikor mogoče nazoren. Vzgojna moč računskega pouka ne leži v izračunanju, temveč v razumnem presojanju stavljene naloge. Po takem naj se ne računa mnogo nalog čisto mehaniško po šabloni. Bolje je samo eno nalogo izračunati na desetero načinov, nego deset nalog po istem načinu. S tem pa ni rečeno, da se ne bi smeli otroci vaditi v tem, kar so temeljito razumeli. Saj se jih mora dovesti v računstvu do urnosti, ročnosti; to pa brez vaje ni mogoče. Posebno važnost polagaj učitelj na računanje na pamet, ker to ustreza vsakdanji potrebi, zahteva več preudarka in stavi večje zahteve na razumnost ter tako duševne moči bolje uri nego pismeno računstvo. Zato naj se računa vselej najpoprej na pamet, potem na desko.

Računski pouk izobrazuje miselnost in jezik, ako učenci, ko so nalogo prav pojмили ter dana številna razmerja spoznali, s pravilnim razsojanjem in zaključevanjem izvršijo nalogo. Če kateri izmed učencev ne more rešiti naloge, poišči vzrok, zakaj je ne more rešiti. Često je pretežka, t. j. otrok ne spozna številnih razmerij ali pa ne razume kake besede. Glede na prvi slučaj naj pazi učitelj, da ne bo dajal pretežkih nalog, sicer bi otroci izgubili pogum; a tudi prelahkih naj ne daje, ker bi se polenili. Da se odstrani drugi vzrok, naj se izbirajo naloge večinoma iz nazornega kroga učencev; a ne izključno, ker mora pouk dajati tudi novih predstav.

Računski pouk vzgaja k samodelnosti in s tem k samostojnosti, ako se učitelju posreči, da prav zanimivo poučuje in tako pozornost in sodelavnost vseh neprenehoma živo ohranja. To bo dosegel ako temeljito in nazorno razlaga, pri tem pa ne govori toliko sam, marveč dela na to, da učenci sami pravo pogodijo. Dalje pospešuje samodelnost učencev, ako novo združuje s starim in neznanu z znanim primerja; ako zastavlja vprašanja vsemu razredu in potem še le zahteva odgovor od posameznikov, in slednjič, ako jemlje naloge po možnosti iz praktiškega življenja in za praktiško življenje. Ko so dobili otroci veselje do računstva, store včasih še več, kakor se terja. Vrolo vsposodbujevalne so takozvane pridnostne naloge. Zanimanje budi tudi, ako se da učencem semintja rešiti kak težji zapletek in se ga kot takega označi. Veselje je jako veliko, ako se rešitev posreči. Na nižjih stopnjah pospešuje samotvornost posebno skupno tiho računanje. Pri tem naj se dovoljuje boljšim računarjem, da dvignejo roko, ko najdejo rezultat, a ga ne povedo, dokler ga niso našli tudi slabejši učenci.

K varčnosti vzgaja računski pouk že po svojem notranjem bistvu, navajajoč, kako je ravnati človeku, da čim najbolj zmanjša svoje izdatke ter prav koristno uporablja svoje imetje. Vendar bi premočno naglašanje tega lahko gojilo v otrocih lakomnost. Zato naj vzgojitelj ne

pozabi opozarjati otroke na velik blagoslov miloščine. Tem načinom bo vzgajal računski pouk tudi k ljubezni do bližnjega. Jako koristno za vzgajanje k varčnosti je, ako si napravijo otroci inventar svojega imetja in to že na srednji stopnji. Poleg tega naj izračunavajo troške škodljivih navad, kakor zlorabo alkohola, dalje izdatke za ničemurnost in uče naj se spoznavati korist hranilnice.

Ozir pri d n o s t i i n r e d a b i v p l i v a l r a č u n s k i p o u k v z g o j e v a l n o, če so otroci med poukom vedno delavni in če svoje domače naloge izdelujejo točno, natančno in redno. Uprav iz računskega zvezka se da sklepati o redoljubnosti otrokovi. A računstvo budi tudi samo po sebi čut za red po svojih jasnih in nespremenljivih pravilih in zakonih.

Računski pouk krepi na poseben način p a z l j i v o s t učencev: otrok je prisiljen, da obrača pozornost določenemu predmetu, da preudarja, primerja, izvaja in razumno sklepa. S tem se pa zmanjšuje raztresenost, zlobudravost, površnost in vihravost, h kateri so otroci jako nagnjeni.

Računski pouk pospešuje č u t p r a v i č n o s t i, n a t a n č n o s t i, t o č n o s t i i n n e k o s i g u r n o s t v v s e m. Tudi hvaležnost in ljubezen do staršev in predvsem do Boga se budi otrokom, ako se neprisiljeno vplete primerna opazka. Vnet vzgojitelj sploh ne opusti nobene prilike, kjer more koristiti dušam svojih gojencev.

Kakor ima vse, tudi najboljše, poleg solnčnih tudi senčne strani, tako tudi računski pouk. Take bi bile: vzgoja k ne le trdnemu, ampak tudi k trdnemu značaju, polnemu samoljubja in sebičnosti. Tudi pohlep po denarju se more vzbuditi z računskim poukom.

Računski pouk more vzgojiti tudi modrovalce, ki hočejo vse do najmanjšega umeti, a nič verovati, kar lahko postane nevarno za njihovo versko življenje. Te in druge slabe sadove more roditi pouk, ki je sam na sebi tako lep in koristen, ako se ne uči prav. Zato naj se učitelj ne straši nobenega truda, da tudi z računskim poukom budi v otrokovi duši ljubezen do čednosti.

Zgodbe sv. pisma v ljudski šoli.

(Spisal I. N.)

Predmet krščanskega nauka so od Boga razodete resnice, ki jih uči sv. katoliška cerkev. Katoliški kristjan ne išče svoje vere ne v sv. pismu, ne v ustnem izročilu, ampak posluša cerkev in to veruje, kar ga ona uči. Nauk katoliške cerkve je pa ob kratkem zapopaden v katekizmu. Zato morajo biti predmet krščanskega nauka na ljudski šoli katekizmovi nauki, in poglavitna učna knjiga katekizem.

Vse drugo, kar uči katehet v šoli, mora služiti katekizmu, ali tako da potrjuje resničnost katekizmovih naukov, ali jih razsvetljuje, ali kaže, kako naj vplivajo na življenje, oziroma kako jih je mogoče v življenju izvrševati.

Najboljša podpora katekizmu so brez dvoma zgodbe sv. pisma. Saj je večina tega, kar je v katekizmu, vzeto iz sv. pisma, in zgodbe sv. pisma so sv. pismo za otroke. Onim, ki uče vernike verske resnice, se priporoča, naj jih uče tako, »ut veritas pateat, placeat, moveat«. V katekizmu je povedana resnica prav abstraktno in v taki obliki pogosto non patet, non placet, non movet. V zgodbi pa stopi ista resnica pred otroka v konkretni obliki in je otroku jasna, vseč mu je, pa ga tudi nagiblje, da dela dobro in se varuje hudega. Vesel je otrok, če mu daš spomladi lepih rdečih črešenj; še bolj bo vesel, če ga pelješ k drevesu in mu pomagaš, da si jih natrga sam. Črešnje so nauki v katekizmu, črešnjevo drevo, obloženo s črešnjami, pa je sv. pismo, oziroma zgodbe sv. pisma.

Ali ni jasno iz tega, da so zgodbe sv. pisma za verski pouk v ljudski šoli velikanskega pomena? Da pa morejo služiti svojemu namenu, je treba, da so prav sestavljene, in da jih katehet v šoli prav rabi. Zato podajam tu nekaj misli o tem, kako naj bodo spisane knjige, ki se jim pravi zgodbe sv. pisma, in kako naj se rabijo pri šolskem pouku.

* * *

Za spisovanje učnih knjig veljajo drugačna pravila, kakor za spisovanje takih knjig, ki so namenjene le branju. Pri teh se lahko odpusti, če pisatelj ni posebno zbirčen v besedah, ali če je vsebina knjige to, kar imenuje Nemeč »Wahrheit und Dichtung«. Pri učnih knjigah je pa to drugače. V njih mora biti vsaka beseda na svojem mestu. Resnica naj bo zapisana kot resnica, hipoteza kot hipoteza. Vse mora biti jasno, brez dvoumja. Učenec namreč knjigo študira in si vtisne njeno vsebino v spomin. Če knjiga ni prav pisana, bi utegnila imeti žalostne posledice.

Te trditve veljajo za vse učne knjige, posebno pa za tiste, ki so namenjene verskemu pouku. Saj je prav pri tem pouku treba posebne jasnosti, in majhna nepravilnost lahko omaja učencevo vero in mu vzbudi verske dvome.

Pri zgodbah sv. pisma se to kaj lahko primeri, da se ena in ista reč v različnih knjigah pripoveduje različno. Primero za to najdemo, če primerjamo knjigi, ki sta sedaj najbolj v rabi po Avstriji, namreč Schusterjeve in Panholzerjeve zgodbe. Tako pri Schusterju Bog najprej pripelje živali pred Adama, potem šele pravi: »Ni dobro človeku biti samemu«. Pri Panholzerju pa Bog najprej govori te besede, potem mu pripelje živali. Pri Schusterju daruje Kajn od prvencev svoje črede, pri Panholzerju najlepše jagnje. Ko Peter v drugič zataji Jezusa, ga k temu pripravi vprašanje nekega služabnika, kakor pravi Schuster; Panholzer pa pravi: »Da sah ihn eine andere Magd und auch ein Diener«.

Morda se bodo zdele te razlike komu malenkostne, pa pri verskem pouku so tudi malenkostne reči velikega pomena.

Po mojem mnenju je potrebno, da se pri spisovanju zgodb sv. pisma rabijo, če le mogoče, izrazi sv. pisma, zlasti pa tam, kjer so razlagavci sv. pisma različnega mnenja. Tako ni prav, če se trdi, da je ob vesoljnem

potopu voda stala 15 komolcev nad najvišjimi gorami. Sv. pismo omenja le visoke gore.

Pri evangelijskih zgodbah je treba zgodbo šele sestaviti iz poročil vseh evangelistov, ki kaj o njej omenjajo. Tako pripovedujejo n. pr. o Jairovi hčeri prvi trije evangelisti, pa vsak omenja kako okolnost, ki je druga dva ne omenjata. Večidel pa zadostuje, če se vzame zgodba dobesedno iz tistega evangelista, ki jo popisuje najbolj obširno.

Sploh naj bodo zgodbe, če ni proti temu prav važnega razloga, prepisane dobesedno iz sv. pisma. Saj je jezik sv. pisma prav otroški jezik, in razne knjige celo priporočajo katehetu, naj bere sv. pismo, da se bo naučil, kako je treba govoriti v šoli. Včasih je seveda sv. pismo težko umljivo, ali pa so v zgodbo vpletene reči, ki niso za otroka. V takih slučajih je treba to ali ono izpustiti ali povedati vsebino sv. pisma z lastno besedo. Pri tem se pa ne sme povedati kaj takega, česar ni v sv. pismu, in izpustiti se ne sme nič takega, kar je važno za pouk v sv. veri.

Sv. pismo je podobno shrambi, v kateri so jedila za mlade in stare. Če hoče mati skuhati jed malim otrokom, ne bo vzela iz shrambe, kar ji bo prišlo v roko, ampak bo vzela mleka. Mleku pa ne bo posnela smetane in vode mu tudi ne bo prilila.

V tej primeri je jasno povedano, kaj naj se zapiše v zgodbe svetega pisma. Kdor bi zgodbam pridajal preveč svojih misli, bi prilival mleku vode, in kdor bi jih svojeglavno krajšal, bi posnemal z mleka redivno smetano.

V zgodbe se pa smejo sprejeti le tiste reči iz sv. pisma, ki so res za mladino. Ko bi kdo sprejel v zgodbe n. pr., da je imel Abraham po smrti Sare s Ceturo šest otrok, bi ne storil prav, čeprav reč sama na sebi nima nič pohujšljivega. Kak drug pisatelj bi bil v strahu, da bi se otroci ne pohujšali, pa bi izpustil, da sta bila Adam in Eva naga, in prav tako tisto, kar je storil Kam. To bi se reklo zgodbam vzeti to, kar je v njih posebno poučnega in zato potrebnega za mladino.

Tudi mora biti razlika med zgodbami, ki so pisane za manjše šolarje, in tistimi, ki so namenjene za višje razrede. Majhen otrok ne more umeti vsega; ko pa odraste, so mu lahko jasne tudi težje povesti sv. pisma.

Prav koristno je, da se zgodbam pridevajo podobe. O teh podobah bi pripomnil dve reči. Namen podobe je, da si more učenec v svoji domišljiji napraviti pravo sliko tega, kar se v zgodbi popisuje. Zato mora podoba biti resnična. Kot izgled neresnične podobe nam more služiti podoba Jezusovega krsta v Jordanu. Jezus je bil namreč krščen s potoplenjem, ne z oblivanjem. To je eno. Drugo je pa to, da bi se morale velike slike, ki jih katehet pokaže celemu razredu naenkrat, popolnoma ujemati z malimi slikami v zgodbah. Drugače dobi otrok o isti reči dve različni predstavi, ki druga drugo pokvarita.

Če se kje hoče zidati kaka cerkev, se zanjo napravi načrt, ki ga strokovnjaki natančno pregledajo in presodijo. Ko je cerkev dozidana, pridejo zopet strokovnjaki, da si delo ogledajo in ga potrdijo. Tako bi se

moralo goditi tudi z zgodbami sv. pisma. Že preden jih kdo začne pisati, bi se moral napraviti zanje načrt in predložiti v presojo strokovnjakom. In preden se rokopis izroči tiskarni, bi se moral vsestransko presoditi. Za presojo zgodb sv. pisma pa bi bilo treba dvojnih presojevalcev, namreč takih, ki so veščaki v bibličnih vedah, in takih, ki vedo, kaj zahteva za ljudsko šolo metodika in pedagogika.

V višjih razredih slovenskih ljudskih šol so se doslej največ rabile Schusterjeve zgodbe. Letos (1908.) smo dobili nove velike zgodbe, ki jih je priredil Jožef Volc. Pisane so v lepi slovenščini, in to je že velik napredek; jezik v prestavi Schusterjevih zgodb pač ni bil lep. Če so pa po vsebini boljše, ne vem. Izvirne niso. Pisatelj je vzel nekaj iz Schusterja, nekaj iz Panholzerja, nekaj je pa tudi po svoje izpremenil. Če se oziram na vsebino, mi v teh zgodbah marsikaj ni všeč.

Na več mestih je pisatelj smetano posnemal. Kaj je bilo treba v 1. zgodbi st. z. izpustiti, da je Duh božji bil nad vodami? Saj je vendar v tem stavku zavržena trditev, da se je razvilo vse brez Boga. Zlasti pa je »posnemal« v »novi zavezi«, da je kar žalostno. Marsikako zgodbo je mutiliral. Kar pripoveduje 2. zgodba n. z., se večkrat bere v cerkvi kot evangelij. Zato naj se pove, kakor stoji v sv. pismu. Izpustili naj bi se le besedi »in utero«. V 3. zgodbi n. z. hvali Elizabeta Marijino vero, in to je vendar poučno za šolo, pa je pisatelj to hvalo črtal. »Magnificat« bi bil tudi lahko cel. — In tako je odpadlo marsikaj lepega in poučnega v mnogih zgodbah nove zaveze.

Vode je tudi tu in tam prilil. V 1. zgodbi st. z. stoji: »Naposled Bog ustvari človeka, ki naj bi mu služile vse stvari«. Tega ni v sv. pismu. Tudi ni to res, ker so angeli tudi stvari, pa človek vendar ni njihov gospod. V 3. zgodbi st. z. stoji, da bi Adam obdeloval vrt v svoje veselje. Besede »v svoje veselje« so voda. Da je vzel Noe v ladjo po sedmero čistih živali, ni res, ampak po sedem parov. Da je bila ladja iz lahkega lesa, je tudi novo; doslej je bila iz obtesanega, ali, kakor stoji menda v hebr. originalu, iz jelovega lesa. »Ko je bil Jezus star 12 let, je šel tudi on s svojimi starši v Jeruzalem,« stoji v 9. zgodbi n. z. Tega »tudi« ni v sv. pismu. Morda je že poprej hodil z njimi v Jeruzalem. Evangelij o tem nič ne pove. Ko je bil star 12 let, je bil še deček, ne pa mladenič, kakor pravi zgodba. V 65. zgodbi n. z. napove Jezus Judovo izdajstvo potem, ko je že postavil sv. Rešnje Telo. Skoro gotovo se je pa to prej zgodilo, tako da Juda ni prejel sv. obhajila, ampak je bil že odšel, ko je postavil Jezus presveti Zakrament. Primeri Mat. 26, 21. sl. in Mark. 14, 18. sl. Sv. Janez itak nič ne pripoveduje o sv. obhajilu pri zadnji večerji. Samo sv. Luka omenja prej postavljenje sv. R. T. in potem šele prerokovanje o Iškarjotovem izdajstvu. Zato naj ostane tudi v zgodbah to vprašane odprto. V 16. zgodbi n. z. stoji: »Iz Jeruzalema je hodil Jezus po Judeji«. To pa ni res, ampak je res to-le: »Jezus je odšel iz Jeruzalema in je hodil po Judeji«. — V 30. zgodbi n. z. je v zgodbi o bolni ženi pridejanih nekaj besed razlage. Bolje bi bilo, ko bi stale evange-

lijske besede brez primesi. Razložiti mora zgodbo katehet. Stavek: »Jezus še govori, kar pridejo itd.« je slovnično nepravilen in zato dvo-umen. — V 44. zgodbi n. z. pripoveduje proti koncu, kakšne čute je imel Mojzes na gori Nebo. V sv. pismu ni tega.

To je nekaj opomb glede na Volčeve zgodbe. Našlo bi se še to in ono, pa ni namen tega spisa, vse preresetati. Samo še 12. zgodbo st. z. naj omenim. V njej je znani stavek: »Jaz sem tvoj varih in tvoje preveliko plačilo«. Tako stoji stavek v Vulgati. Čemu ga spreminjati? Volc ima: »In tvoje plačilo bo veliko«.

Mislím, da bi bil g. Volc naredil veliko boljše, ko bi bil predstavil Panholzerjeve zgodbe, kakor da je skrpal nove. Panholzerjeve zgodbe so potrjene od vseh avstrijskih škofov in so res prav primerne. Morda bo treba pri njih izvršiti še kakšno malo popravo ali izpremembo, pa bodo izvrstna učna knjiga za ljudske šole.

Tudi podobe v Volčevih zgodbah mi ne ugajajo. Vzlasti podobo Jezusovo bi si želel drugačno.

* * *

Potrebno je, da ima učenec dobro učno knjigo; pa knjiga še ne zadostuje. Treba je, da katehet zgodbe sv. pisma tudi uči, in sicer prav uči.

Etijopski dvornik je imel sv. pismo in ga je tudi bral, pa to mu ni mnogo pomagalo. Dijakon Filip ga je po pravici vprašal: »Ali meniš, da razumeš, kar bereš?« In odgovor je pokazal, da samo branje ne zadostuje. »Kako morem razumeti, če me kdo ne pouči?«

In nahajajo se katehetje, ki brez vse razlage nalagajo učenecem razne zgodbe, naj se jih nauče. Ali bi ne smeli otroci po pravici vzklikniti, kakor je vzkliknil dvornik kraljice Kandace?

Če se torej uče zgodbe v šoli, jih mora katehet razložiti. Razlaga pa mora biti vselej dvojna. Najprej se mora otroku razložiti dogodek, ki ga popisuje zgodba, in v ta namen se mu morajo pojasniti vsi neznani pojmi in vse neznane reči, ki so omenjene v zgodbi. S tem pa še ni vse doseženo. Treba je, da se otroku razlože tudi najvažnejši dogmatični in moralni nauki, ki jih ima zgodba v sebi.

Kdor razloži zgodbo samo tako, da učenec razume zgodovinski dogodek, ga postavi pred shrambo, polno najboljših jedil, pa pusti shrambo zaprto. V jedilno shrambo pa pelje učenca in mu dá jesti in piti, kdor mu pokaže, koliko lepih naukov je skritih v zgodbi.

To poslednje je storil Jezus, ko je spremljal svoja učenca v Emavs. »Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum . . . . aperi ret nobis scripturas?« sta rekla potem učenca. (Luk. 24, 32.)

Ta dvojna razlaga je pri zgodbah sv. pisma neobhodno potrebna. Verski in нравni pouki so skriti v zgodbah, kakor dragi kamni v zemlji. Da se pa najdejo ti kamni, je treba najprej zemljo razkopati, t. j. zgodbo besedno in stvarno razložiti.

Kako je treba ravnati pri tej razlagi, o tem govori obširno katehetika.

Ugovorov se seveda ne manjka. »Koliko zgodb se bodo pa otroci naučili na ta način?« ugovarja tisti, ki bi rad, da bi otroci prav veliko vedeli pripovedovati. Kaj pa imajo otroci od tega, če znajo na pamet veliko zgodb? »Non multa, sed multum,« velja tudi tu. Nekateri silno važnost polagajo na zgodbe o egiptovskem Jožefu. Res da so lepe, pa druge so morda bolj koristne, in to je več vredno.

Drugi pravi: »Moji učenci niso za zgodbe. Trdoglavi so, da nič tacega. Vesel sem, da jih naučim nekoliko katekizma.«

Jaz pa mislim, da so ravno za take učence zgodbe najboljši nauk. Čim manj je kdo nadarjen, tem bolj konkretni morajo biti nauki, in konkretni postanejo katekizmovi nauki ravno s pomočjo zgodb. Seveda je treba za take učence izbrati le malo zgodb, in sicer takih, ki se z njimi morejo pojasniti važnejši nauki naše sv. vere. Tudi ni treba, da bi se otrok zgodb učil doma iz knjige. Saj se tudi v I. razredu otroci nauče lepo število zgodb, čeprav še ne znajo rabiti knjige.

Prav koristno je, če se med zgodbami napravi neka zveza, tako da imajo učenci tudi neki pregled zgodovin božjega razodenja. In to ni posebno težko. Saj se z malo besedami lahko premoste stoletja, dà, tisočletja.

Ni pa ta zveza v ljudski šoli neobhodno potrebna. Glavni namen zgodb na ljudski šoli je ta, da se z njimi pojasni katekizem. In če res ni mogoče na tej ali oni šoli obdelovati zgodb sv. pisma kot samostojen predmet, vendar lahko katehet otroke seznanj vsaj z nekaterimi takimi zgodbami, ki pojasnjujejo katekizem. Začne lahko take zgodbe, kakor se začenjajo druge povesti. N. pr. »Nekdaj je živel pobožen pastir. Ime mu je bilo David.« — »Pred 2000 leti je vladal v Siriji kralj Antioh. Sirija je dežela blizu Svete dežele.« — »Daleč tam na vzhodu je Babilionska dežela. V tej deželi je živel nekdanja žena, ki ji je bilo ime Suzana.«

Ako se rabijo zgodbe zgolj za to, da se z njimi pojasnjuje katekizmovi nauki, jih sme katehet povedati bolj s svojo besedo in pri tem posebno poudarjati tisti del zgodbe, na katerega hoče navezati to, kar je v katekizmu. Varovati pa se mora pri tem pripovedovanju, da preveč ne pridene iz svoje domišljije, ker bi se lahko primerilo, da bi to ne bilo res, kar bi sam pridejal. Sploh je pa svetovati, da katehet vsako zgodbo, ki jo bo rabil v šoli, poišče poprej v sv. pismu in jo pazno prebere. Utegne mu pri razlaganju dobro služiti, če vé tudi to, kar v »zgodbah« ni omenjeno.

Morda je kdo drugačnega mnenja. Kdo bi mu to zameril? Saj mora veljati pri vseh pametnih ljudeh pravilo: »In dubiis libertas.« Če imaš torej, dragi tovariš, drugačne misli, kakor so te, ki si jih ravno kar bral, le imej jih. Samo preudari, če so te tvoje misli tudi prave. In če se ti zdi da so prave, izroči jih javnosti, da bodo postale splošna last.

Mednarodna skupščina katol. učiteljev v Benetkah.

Italijansko učiteljsko društvo »Nicolo Tommaseo« je sklicalo II. mednarodni kongres, ki se je vršil od 2. do 6. septembra lanskega leta.

Dne 3. septembra se je po službi božji pričelo slavnostno zborovanje v »Teatro Rossini«.

Profesor de Marchi (Benetke) je otvoril skupščino z iskrenim pozdravom na vse prisotne. Spominjal se je principov društva »N. T.«, ki ima namen zastaviti močan jez svobodni šoli in demoralizaciji naroda; kdor vero svojih očetov zaničuje, razdira enoto domovine.

Oglasilo se je k besedi več profesorjev in učiteljev. Zlasti mnogo odmeva so našla izvajanja učitelja Carcano (Milan), ki kot glavni tajnik društva »N. T.« v polnem obsegu zasluži ime vodnika. Carcano je poročal o tajniškem poslovanju, ki iz njega poznamo, da šteje društvo »N. T.« 20.000 udov: od vseučilišnega profesorja do navadnega učitelja.

Nato je dobil besedo V. Dürport, predsednik »Avstrijske katoliške učiteljske zveze«. Govoril je izprva nemško, potem italijansko po konceptu:

»Visokočislani zbor! Ljubi bratje iste vere, istega poklica! V čast mi je, da Vas pozdravim v imenu »Avstrijske katoliške učiteljske zveze« kot predsednik 7.000 katoliških učiteljev. Sešli smo se z blagim namenom, da ustanovimo mednarodno zvezo katoliških učiteljev, kar je nujno potrebno, zlasti če pomislimo, da šteje evropska zveza svobodnemiselnega učiteljstva nebroj udov. O nujni potrebi te združitve smo pač vsi prepričani, zato nasvetujem kot temelj tej mednarodni organizaciji to-le: skupno delo v intelektualni prenovitvi socialnega življa na katoliški podlagi. Tem potom najbolje služimo cerkvi, domovini in ljudstvu.

Priporočam novi mednarodni zvezi katoliškega učiteljstva zlasti trojno nalogo: Prvič, določi naj se centralni sedež, ki naj bi bil v vednem stiku s celo organizacijo, ki bi se potom dopisovalnega urada skupno seznanjala o pedagoško-didaktičnem gibanju, o socialnih in materialnih interesih učiteljstva in o šolsko-političnih razmerah raznih držav. Drugič: Urede naj se denarni prispevki, eventuelno podpore posameznih organizacij. Tretjič: Ukrene naj se, da se skličejo semintje mednarodne skupščine, kjer bi se razmišljalo o novih idejah na polju vzgojeslovja in načrtala pota in smeri nadaljnega delovanja.«

Pri popoldanski seji so se pričela meritorična posvetovanja. Izmed številnih sklepov omenjamo samo nekatere:

1. Zahteva se šestletna izobrazba učiteljev, in sicer: prvi štirje letniki naj so odločeni znanstvenemu napredku, zadnji dve leti pa učenju za poklic.

2. Latinski in moderni jeziki, razen obligatne francoščine, naj se privzamejo v učni načrt kot fakultativni.

3. Visoka šola naj bo dostopna izprašanim učiteljem na podlagi dopolnilnega izpita iz latinščine. Tem potom se lahko inkskribirajo kot redni slušatelji.

4. Spremeniti se mora sedanji bedni in kritični položaj učiteljskega stanu ter naj se mu izboljša plača in kariera, da se tako učiteljstvo postavi v vrsto drugih izobraženih poklicev in moči.

Novi učni pripomočki za moralno (versko-nravno) vzgojo. Skupščina zahteva, da se uvedejo vsi pripomočki, ki omogočijo nazoren in zanimiv pouk. Vpeljejo naj se kinematografične predstave, ne samo za naravoslovje, ampak tudi pri zgodovini verstva in domovine, ker se pri tem otrok navduši za kreposti, ki se zahtevajo od dobrega kristjana, hrabrega vojaka in poštenega državljana.

Sv. Janez Nepomuk.

V letnem poročilu šleske znanstvene družbe (1904, oddelek za katoliško bogoslovje, str. 17—32) se nahaja zanimivo poročilo o smrti sv. Janeza Nepomuka.

Prof. Nürnberger navaja na podlagi zgodovinskih virov vzroke, ki so zavedli kralja Venceslava, da je dal utopiti generalnega vikarja Nepomuka. Stvar je važnega pomena tudi za katehete, zato hočemo vsaj nekatere podatke iz omenjenega članka objaviti tudi v našem listu.

Prvotno se je splošno mislilo, da sta živela koncem 14. stoletja dva kanonika v Pragi z imenom Janez Nepomuk, in da sta bila obadva utopljena v reki Moldavi, eden l. 1383, drugi l. 1393. Pozneje se je pa dokazalo, da se to mnenje ne dá zagovarjati.

O tem vprašanju se je mnogo pisalo, ko je l. 1752 sloveči orientalist Jožef Simon Assemani, takratni prefekt vatikanske knjižnice, poslal praškemu naslovnemu škofu pl. Wokaun-u prepis pisma, ki je v njem praški nadškof Ivan pl. Jenzenstein tožil kralja Venceslava papežu Bonifaciju IX. Original iz l. 1393 se nahaja še v vatikanski knjižnici (Cod. Vat. lat. 1122).

Jenzenstein je bil učen in pobožen mož. Imel je srečo, da je že v 26. letu postal škof; zato se ga je lotila neka dostojanstvena visokost, ter je prišel v razpor z vsem svetom, zlasti pa še s kraljem Venceslavom, nekoliko zato, ker je slednji bil naklonjen židom, pred vsem pa radi benediktinske opatiije Kladrau na Češkem. Kralj je hotel ondi ustanoviti škofijsko stolico, Jenzenstein-u pa to ni bilo všeč iz umevnih vzrokov. Ko je opat umrl l. 1393, je ukazal nadškof, naj redovniki kladravski takoj izvolijo novega opata, kar se je tudi izvršilo. Novega opata je potrdil generalni vikarij Janez Nepomuk. Kralja je ta naglica silno vznemljila; pisal je nadškofu pismo, ki se glasi, kakor razvidno iz obtožnice: »Spravi se iz moje dežele! Če boš pa koval zoper mene ali zoper moje ljudi kakove naklepe, te bom utopil. Pridi v Prago!« — Nadškof, ki je bival

tačas s svojim gen. vikarijem izvan mesta, se je povrnil. Prišlo je do sestanka s kraljem, pri katerem je bil navzoč tudi generalni vikarij in drugi. Kralj je govoril v divji jezi: »Ti nadškof, izobčuješ moje uslužbence brez moje vednosti, potrdil si opata v Kladravu . . . vse to delaš po svoji glavi. Pomni: Stokal boš ti in tvoji!« Potem je dal zvezati nekega Puchnika, vikarija Janeza in prošta Meissen-skega ter kazaje nanje rekel: »Tebe in tebe bom dal utopiti.«

Nato jih je vrgel v ječo, zvezati jim je dal roke in noge. Kralj sam je prinesel gorečo bakljo ter je prva dva na ta način mučil. Pretil jim je, da jih vrže v vodo, če ne bodo prisegli pred državnim notarjem, da niso bili zvezani in mučeni. Nato je zapovedal kralj Janeza utopiti, ker ni hotel priseči, morda pa tudi zato, ker je bil tako zdelan, da bi ne bil mogel ostati pri življenju. Zvezali so mu roke na hrbtu in ga peljali skozi mesto. Usta so mu razleknili s kosom lesa, glavo so zvezali z nogami, da je izgledal, kakor kolo. Tako zdelanega so vrgli v Moldavo ob devetih dné 20. marca 1393. — Janez je bil prištet svetnikom l. 1727. Takrat niso nič vedeli za obtožnico ne v Rimu, ne v Pragi. Pismo je imelo namen, da bi papež kralja izobčil in kaznoval. Nadškof je torej spravil vse skupaj, kar je vedel hudega o kralju. Ako bi bil l. 1393. še kak drug duhovnik Janez v Moldavo vržen, bi bil nadškof to gotovo omenil v obtožnici.

Označena obtožnica je danes glavni vir, ki priča o mučeništvu sv. Janeza Nepomuka. Nürnbergger se sklicuje tudi na drugi vir, Ludolfa, opata v šleskem samostanu avguštincev »Sagan«, ki je bil leta 1810 razpuščen.

Ludolf je bil učen in veljaven mož. L. 1398. je dovršil spis »Catalogus abbatum Saganensium«. V tej kroniki opisuje pod naslovom »De rege Wenceslav« tudi smrt Janeza Nepomuka. Venceslav je kazal svojo krutost proti štirim osebam, osobito proti Janezu Nepomuku. O njem piše Ludolf: Inter cetera autem honorabilem illum virum, Deo acceptum et hominibus, Teutonicis et Bohemis amabilem, decretorum doctorem, dominum Johannem presbyterum, domini archiepiscopi Pragensis in spiritualibus vicarium, crudeliter tortum combustum et evisceratum in aqua submersit.

Da bi se bil branil Janez Nepomuk prelomiti spovedno molčečnost ni nič omenjeno ne v obtožnici nadškofovi, ne v spisu Ludolfovem. Prvi, ki o tem govori, je zgodovinar Tomaž Ebdorfer, ki piše l. 1451: Janez, spovednik kraljice Ivane, je bil utopljen v reki Moldavi, ker je rekel: »Samo ta je vreden kraljevega imena, ki dobro vlada,« kakor tudi zato, ker se je baje branil prelomiti spovedno molčečnost.

Nürnbergger pravi na koncu, da njegova preiskavanja o tem vprašanju še niso tako popolna, da bi mogel izreči končno sodbo, ker je še vedno dvomljivo, zakaj je Venceslav ravno Janeza izmed treh jetnikov najbolj mučil. Vendar, — kolikor se more točasno dognati, je treba ozna-

čiti to, kar se govori in piše o prekršenju spovedne molčečnosti — kot legendo. — Morda se je zamenjal od kralja zahtevani »silentium« in izpremenil v »silentium sacramentale«.

Pomisliti je tudi, da je kraljica Ivana umrla že l. 1386, Janez je pa pretrpel mučeniško smrt šele 1393.

Vsakemu je seveda svobodno, da se drži in da zagovarja dozdanje mnenje, ki nam je došlo po izročilu, le zgodovinsko je to mnenje manj trdno.

Cerkvi se ne more nič očitati; ko je bil Janez l. 1727 kanoniziran, še ni bila znana obtožnica nadškofa Jenzensteina; v poznejših virih po l. 1470 pa ima kršenje spovedne molčečnosti prvo vlogo. Da pa je Janez umrl kot svetnik, je popolnoma jasno iz avtentičnih zgodovinskih virov, ter ni potreba, da bi se morali za njegovo svetost opirati na dejstvo, da je čuval do smrti spovedno molčečnost.

KATEHETSKI VESTNIK.

Praktična kateheza na drugem občnem zboru „D. S. K.“

Po dovršenem zborovanju so prišle v dvorano, kjer so bile postavljene tudi šolske klopi, učence III. razreda domače šole. Na vrsti je bil 4. člen apostolske vere, ki ga je razlagal g. šentjakobski kapelan in katehet J. Barle.

Kako naj presodimo njegov nastop? Gospodje ocenjevalci so popolnoma objektivno pohvalili lepe lastnosti njegove; zlasti so poudarjali, da zna pristrčno govoriti, da mu jezik gladko teče, da se je dobro pripravil. Napaka je bila v tem, da si je g. katehist izbral preobširno učno enoto, oziroma, da prave učne enote sploh ni bilo, ker 4. člen nudi toliko tvarine, da se pač v tem obsegu, kakor smo jo slišali pri njegovem nastopu, ne more obvladati pri eni lekciji. Tudi je treba preudariti, kaj in koliko naj se razlaga o trpljenju v 3. razredu, kajti o dušnem trpljenju otrokom 3. razreda še ne kaže preveč govoriti. Po večini jemljo za podlago pri razlagi 4. člena apostolske vere žalostni del rožnega venca. Ker si je g. Barle zasnoval preširoko svojo nalogo, zato je moral hiteti ter ni mogel pritegniti učenk, da bi bile sodelovale pri razlagi. Njegova kateheza se je torej izpremenila nehoté v dolgo, dasi lepo pridigo; za uporabo slik in za vmesno izpraševanje je zmanjkalo časa. Tudi vmesno pisanje

nebitvenih in manj potrebnih stavkov na tablo, mu je vzelo precej časa.

Prepričani smo, da bo g. predavatelj pri drugi priliki nastopil lahko vzorno, ako bo vpošteval še druge opazke, ki so jih omenjali razni kritiki.

Drugi nastop.

Popoldne istega dne je znani ljubljanski katehet Janko pokazal, da ne zna samo po hribih plezati, ampak da umie še boljše katehezirati. Izbral si je osmo zgodbo stare zaveze: »Noe gre iz ladie in daruje. Noetovi sinovi.« Nastopil je pri učenkah V. razreda. Priznati moramo, da že izlepa nismo slišali tako čedne kateheze. Izvršil je svojo nalogo dosti kratko, dasi je kolikor možno in prav praktično družil katekizmov vprašanja z zgodbo, oziroma je izvajal lepe moralne nauke in verske resnice ter vpletel tudi liturgično snov. Pogrešali smo edinole zemljevida in podobice. Tudi se je naglašalo, naj se Karmovo obnašanje do iz nevednosti vinjenega očeta ne popisuje preveč živo, ampak naj se s studom preide, kolikor moč urno. Istotako se je priporočalo, naj se take prilike, kot je pijanost Noetova, izrabi kolikor se da, da se priporoča in pojasnjuje mladini abstinenčno

gibanje, pa razloži pogubonosnost alkoholola.

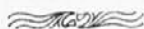
Tudi to se je štelo v hvalo g. katehetu Mlakarju, da je pravilno ob koncu povzel en poročni moralni nauk, ki ga je otrokom bolj živo priporočil.

Do lepega uspeha so seveda kolkortoliko pripomogle pridne učenke, ki so se mirno in zgledno obnašale, pa s svojimi točnimi odgovori izpričale, da so se v prejšnjih razredih pridno učile krščanskega nauka.

Kako prav bi bilo in kako lahko bi se bilo izvršilo, da bi bili vsaj k nasto-

pom prišli bogoslovci, ki se jim zlepa ne nudi tako pripravna prilika, da bi bili navzoči pri katehezi izkušenega in dobrega veroučitelja! Kadar bo zopet enaka priložnost, naj se več ne prezre!

Pripomba. Pri zadnjem občnem zboru se je sklenilo, da se odslej vse denarne pošiljatve za katehetsko društvo, ali pa za društveno glasilo naslovijo na društvenega tajnika, kateheta A. Čadež-a, Semeniške ulice 2, Ljubljana; to pa radi tega, da se olajša poslovanje tajnikovo.

Društveno zborovanje.

»Društvo slovenskih katehetov« je imelo **12. sestanek** dne 13. januarja. Nadaljevali je bilo podrobni učni načrt za 4. razred pet-, oziroma osemrazrednic. Ker so se pa že pri zadnjem posvetovanju pokazale težave, kako združiti obširno katekizmovno tvarino z zgodbami svetopisemskimi, zato se je po navsvetu g. Nadraha pretresavalo vprašanje, je-li ne kaže, da bi se katekizem v 4. in 5. razredu delil? Zgodbe so prevažne in jih ne kaže opuščati, zlasti ker se pri njih vedno lahko ponovi to ali ono vprašanje iz katekizma. — Prebral se je tozadevni nasvet g. Nadraha, ki se vsled bolezni ni mogel udeležiti seje. Odlomek njegovega pisma se glasi: »Preden se pošlje učni načrt v presojo duhovnikom, bi bilo dobro premisliti, ali ne kaže opustiti ta princip, da se mora obdelati v vseh razredih ljudske šole vseh petero katekizmovih poglavij. Drugodi so prišli do tega, da je to nemogoče. Dalmatinske škofije dele tvarino na več razredov, istotako se vrši v celovski škofiji; goriška nadškofija tudi ne obdela v enem razredu vseh 5 poglavij, in tega načela se je oprijela tudi lavantinska škofija v novem načrtu. To se mi zdi napredek, in če pri nas ostanemo trdovratno pri starem principu, ne bo preteklo mnogo let, pa bomo pricapljali za drugimi. Če se razdeli tvarina na dve leti, bo možno kaj doseči; ako pa se bomo ravnali po starem, se bo tudi v prihodnje vsak kate-

het lahko prepričal, da pozabijo otroci čez počitnice skoraj vse.«

Podrobni načrt se mora sestaviti obenem tudi za zgodbe. Tu je pa treba zopet pomisliti, ali naj se obravnavajo zgodbe kot poseben predmet, ali naj se vpletejo v katekizmovno razlago. Ko so se navzoči gg. katehetje skoraj soglasno izrekli za principiarno vprašanje, naj se katekizmovna tvarina deli v 4. in 5. razredu, ter naj se v 4. obdela poglavje o krščanski ljubezni, o milosti in zakramentih, se je sprejel tudi predlog, da naj se zgodbe uče kot poseben predmet. Določile so se takoj za 4. razred zgodbe novega zakona, ki jih bo moč učiti. Zgodbe, ki se navadno uporabijo za razlago katekizma, se smejo izpustiti.

* * *

Omenjamo, da se je pri tem sestanku z ogorčenjem izražala nevolja, ker se je zopet v zadnjem zasedanju deželnega zbora prezrla beda definitivnih ljudskošolskih katehetov. Kljub raznim stroškom, ki jih imajo pri šoli so še vedno prikrajšani za letnih 400, oziroma 350 kron, ker jim ni bila dovoljena niti draginjska doklada, ki jo uživajo oženjeni učitelji. Prošnja za pomoč leži že več kot eno leto v deželnem dvorcu. Tam naj se regulira in pomaga, kjer je sila murna. Ali ni žalostno, da si morajo katehetje, ki prenašajo težko breme šolskega poučevanja, iskati stranskih dohodkov, da morejo izhajati?

Pri 13. sestanku dne 3. svečana se je po nekaterih nasvetih in izpremembah odobrila razdelitev katekizmove tvari- ne (o zapovedih in o zakramentih) za 4. razred. Razdelitev tvari- ne za nadalj- nje razrede ne bo delala težav; g. Mla- kar bo dovršil še ostalo delo v soglasju z nekaterimi tovariši, ker se pri sestan- kih porabi preveč dragega časa ter za marsikoga ta stvar ni privlačna. Celotni podrobni načrt se bo dal potem natis- niti, da ga dobi v roke vsak katehet in da po preteku enega leta pove svoje iz- kušnje in pomisleke.

G. predsednik kanonik Kržič omenja nato dopis hrv. kat. društva ozir pri- hodnjega tečaja. O tem glej notico »Tretji pedagoški tečaj«.

Kot tretja točka dnevnega reda je bilo posvetovanje o navodilu za razlago božjih zapovedi, ki ga je poslal dekan dr. J. M. Kržišnik. To navodilo naj bi bilo obenem podlaga za izpraševanje vesti. Ker je bil g. referent navzoč, je najprej sam obrazložil namen, ki ga je imel s svojim izdelkom. O referatu bo še razgovor pri prihodnji seji, ker je

treba, da si ga posamezni g. katehete posebej ogledajo, preden morejo izreči svojo sodbo.

Tretji pedagoški tečaj za slovenske in hrvatske katehete. Lani, ko smo zbo- rovali v Spljetu, se je ob zaključku sprožila misel, naj bi se katehetski tečaji za Slovence in Hrvate prirejali vsako leto, in sicer enkrat tukaj, enkrat tam. Ugovora ni bilo, zato je »Hrvatsko ka- tehetsko društvo«, oziroma uredništvo katehetske knjižnice že započelo z de- lom. V zadnji številki »Krščanske šole« smo brali že oklic, ki pozivlje verouči- telje, naj mislijo in naj se pripravljajo na to prireditev. Ako hočemo kaj dobrega, vrednega in temeljitega ustvariti, se bo treba zgodaj pripravljati. Pri zadnjem katehetskem zborovanju se je zadeva že omenjala in stvarno odobrila. Večina je bila zadovoljna s predlogom, naj bi se prireditev ne imenovala tečaj, tem- več z b o r o v a n j e katehetov, ki naj bi se omejilo na dva dni po Malen: Šmarnu. Tretji dan bi se odločil za eventualni izlet. O podrobnostih se bo treba pravočasno posvetovati.

Zgledi, uporabni pri katehezi.

Ali se še godé čudeži? Za potrdilo te resnice se navadno sklicujemo na Lurd. Namesto splošnega dokazovanja pa je najbolje, če kar povemo konkretni slu- čaj iz najnovejšega časa, ki izključuje vsak dvom. Tako n. pr. popiše lurdski »Journal de la Grotte« z dne 7. junija 1908 sledeče čudežno ozdravljenje:

15-letna angleška gospica Noemi Nigthingale, ki je bila docela gluha, je 21. maja lanskega leta popolnoma in hipoma ozdravela. »Imela sem,« tako pripoveduje, »v obeh ušesih gnojenje. Leta 1897 so me operirali. Vsled tega je bila mrenica desnega ušesa pretrgana ter nisem nanj prav nič več slišala. Starši so prašali za svet več slovečih zdravnikov, med drugimi specialista Cheatle-ja, zdravnika angleške kraljice. Cheatle je izjavil, da sem zelo gluha, da pa bo vendar vsled operacije morda možno doseči, da bom vsaj na levo uho

nekoliko slišala. Operacijo je izvršil dr. Cheatle meseca novembra leta 1905. Iz- početka sem res nekoliko slišala na levo uho, polagoma pa le z največjo težavo. Tako je bilo do leta 1907. Od tega časa pa sem bila docela gluha. Zdravniki so izjavljali, da zame ni nobene pomoči več. Slišala nisem ne zvonov, ne grme- nja, ne ropotanja železnice, z eno besedo: nič. Zgodba mojega ozdravljenja je prav kratka. Dne 21. maja (1908) sem molila rožni venec pri jami. Bilo je ob tri četrt na 7 zvečer, ko sem naenkrat začutila bolečine v ušesih. Misleča, da to nič posebnega ne pomeni, nisem ni- komur nič omenila o bolečinah. Toda bolečine so naraščale s tako silo, da to- likega trpljenja še nisem občutila in pre- stala nikdar poprej v življenju. Zdelo se mi je, da moram glavo izgubiti. Nato sem imela čut, kakor da bi imela zaspati v teh bolečinah. Nikogar nisem videla,

tadi se ne spominjam odslej ničesar več do tistega trenutka, ko so peli »Magnifikat«. Prašala sem, kaj to pomeni, ker nisem mogla verjeti, da sem čudežno ozdravljena, in vendar se nisem motila. Bilo je res, prav zares: Ozdravljena sem bila.«

Nova vera. Član francoskega »direktorija«, imenom Lepaux, si je bil naredil po dolgem prizadevanju novo vero, ki jo je imenoval »Filantropia« (človeko-

ljubje). Trudil se je, da bi dobil zanjo privržencev, pa zastonj. Prišel je k državniku Talleyrand-u ter mu potožil svoje težave. Ta mu pa hladno, pa pomenljivo odgovori: »Meni se pa ne zdi nič čudno, če nič ne opravite. Če hočete kaj doseči, pojdite, pa delajte čudeže: Ozdravljajte bolnike, obujajte mrtve, potem pa se dajte križati in pokopati tretji dan pa vstanite od mrtvih. Zagotovim vas, da bo vse drlo za vami.«

Katehetske beležke.

Društvo slovenskih katehetov po številu ne bo napredovalo, kajti mnogo gospodov je sicer prijavilo svoj pristop že lani, a brez letnega prispevka, ki znaša 2 kroni. Za letos jih je pa še prav malo storilo svojo dolžnost. Najbolje ukrene, kdor z naročnino za »Slovenskega Učitelja« pošlje obenem tudi članarino. Na novo sta pristopila čč. gg. Abram Ivan, župnik v Črnem vrhu in Mrak Ivan, kapelan v Spodnji Idriji. — Naj se upravništvu lista ne zameri, če ponovno prosi, da bi naročniki poravnali zaostanke za prejšnje letnike »Slovenskega Učitelja«, kajti pokriti je treba še deficit lanskega leta.

Peto katehetsko mesto so ustanovili v Ljubljani. Novi ljudskošolski katehet bo nastopil s pričetkom prihodnjega šolskega leta.

Relativna smrt. Španski učenjak Ferreres S. J. je spisal knjigo, naslovljeno: »Prava in navidezna smrt«. Knjiga je prevedena v nemščino ter je zanimiva tudi za kateheta, ker je treba pri veronauku, zlasti pri pouku o sv. poslednjem ožju vpoštevati tudi slučaje relativne smrti.

Knjiga razločuje navidezno, relativno in resnično (pozitivno) smrt. Prve trenutke, ko pri bolniku izginejo znaki življenja, ko neha dihati, nastane relativna smrt. Človek takrat še ni v resnici mrtev, ampak je v niem še skrito življenje, ki traja toliko časa, dokler imajo celice njegovega organizma dovolj kisika in hranilne snovi. Teh snovi je pri urno nastopivši nesreči več, nego pri

zastaranih bolnikih, zato traja latentno življenje pri prvih daj časa, kakor pri poslednjih. Učenjaki trde, da utegne trajati latentno življenje pri navadnih mrličih najmanj pet minut, pri naglo umrlih pa najmanj 30 minut. V tem času se smejo še deliti sveti zakramenti za umirajoče, da si je zelo dvomljivo, če je kaj uspeha. Kadar se je kdo zadušil, ali utonil, ali pa zmrazil, bi se mogel deliti sv. zakrament poslednjega ožja še dalj časa po nesreči, kajti v takih slučaiih se lahko pripeti, da je smrt samo navidezna.

O tej stvari otroke in druge ljudi poučiti je več ali manj potrebno, in sicer: Ljudje naj zlasti pri naglih nesrečah še vedno pokličejo duhovnika, četudi bi sodili, da je smrt že nastopila.

Nadalje naj se dopove, kako treba z mrličem takoj po nastopivši smrti ravnati. Nikakor ni prav, če se mu naglo oči zatisnejo in usta zapro, ali če se obraz zakrije z mokrim prtom itd. Mrtveca treba nekaj časa pustiti čisto na miru. Med tem časom se pa nadaljujejo molitve za umirajoče, in šele čez nekoliko minut za mrtvega. Če pa je smrt naglo nastopila vsled kake nesreče, naj se nesrečnežu, zlasti če ni duhovnika zraven, na uho narekujejo besede popolnega kesanja in kratki zdihljeji v presledkih.

Nova odredba za ljudske šole v Zagrebu. Nadškofijski ordinariat v Zagrebu je odredil, da bodo počenši z novim letom zahajali kleriki 4. bogoslovnega leta vsak teden po eno uro na ljudske

šole, kjer bodo navzoči pri katelizovanju, pozneje pa bodo tudi sami nastopali kot katehete, in sicer vsakdo najmanj enkrat na leto. Hospitacije se uredleži vselej tudi bogoslovni profesor pastirstva in prefekt. Kadar bo katehezo prevzel katehetski kandidat, morajo biti navzoči vsi tovariši četrtoletniki, kakor tudi profesor katehetike, dalje prefekt in katehet dotične šole. Po katehezi se vrši kritika. Kot kritik se izbere in določi eden izmed bogoslovcev že poprej. Svoje opombe smejo izreči tudi drugi poslušalci, potem katehet dotične šole in končno profesor pastirstva.

Društvo katoliških veroučiteljev na avstrijskih srednjih šolah ima že 300 članov. Odbor se trudi, da bi preskrbel za učitelje in učence velevažno učilo, takozvani »Bilderatlas«. Delo pa počasi

napreduje, ker je treba še odstraniti mnogo ovir. Herderjeva tvrdka je ponudila vse v založništvu izišla in izvršena slikarska ter umetniška dela, kakor: »Herders Bilder-Atlas zur Kunstgeschichte«, »Konversations-Lexikon«, »Wilpers Katakombenmalerei«, »Keppers Wanderrfahrten«, »Herders Missionen« itd.

Društvo katol. veroučiteljev je tudi sklenilo, da bo priredilo letos o Veliki noči za poskušnjo dijaško potovanje v Rim. Ponuditi hoče na ta način dijakom ceneno in pripravno priliko, da spoznajo tembolj večno mesto, pa da si okrepe liubezen in čut za sv. očeta in za središče krščanstva. Ako se bo poizkus posrečil, potem se bo tako romanje za stalno uvedlo in se bodo pritegnile zraven tudi druge kronovine.

VZGOJNI UTRINKI.

Nepotrebno delo. O seksualni pedagogiki je zadnja leta nastala že cela literatura. Knjižni trg je preplavljen z deli, ki spadajo na to polje. Zanimanja za omenjeni predmet je torej dosti; toda povsod in vselej nahajaš isto razmotrivanje, vsakdo rešuje isto vprašanje, ali je seksualno pojasnjevanje potrebno, eventuelno v koliko je potrebno in na kakšen način naj se izvrši. Malokdo pa se najde, ki bi vsaj namignil, da imamo krepke pomočke zoper te nevarnosti in da zgorajšnje vprašanje izgubi skoraj ves pomen, če uspešna sredstva prav uporabljamo. Najizdatnejše zdravilo zoper nevarnost nenravnosti pri

mladini je boj zoper alkoholne pijače in pogostno prejemanje sv. ebhajila.

Pokorščina nad vse. Veliko je staršev, pa tudi učiteljev, ki pri vzgoji marsikaj zagreše. Največkrat se pogreša stroga konsekvence, odtod žalostno dejstvo, da so današnji otroci razvajeni, da ni točne pokorščine, da ni prave vzgoje. Priprost recept za vzgojo je: Pokorščina je prvo in vse. Otrok se mora vsakemu povelju takoj pokoriti. Ko se v tem utrdi, mu bo prišla pokorščina v navado, ki ga tudi v poznejših letih ne bo zapustila.

UČITELJSKI VESTNIK.

359 učiteljev in učiteljic je na Kranjskem, ki čakajo že četrto leto poboljška in trpe vsled čudne odredbe, po kateri se je prisodila draginjska doklada samo v zakonski jarem vpreženemu učitelstvu.

Res, precejšen znesek bi bilo treba šteti deželi, če bi se vsakemu dalo, recimo, 200 kron letnega prispevka; toda pravičnost zahteva, da se izreče tudi B, ako se je sprožil A. Provizorično se je dalo najbolj potrebnim v prvi sili,

tako se je govorilo takrat, ko se je glasovalo za ta izjemni zakon... A ta provizorij se vleče že leta, in krivica je tembolj občutna, čimdalje jo moramo z nevoljo in z nepotrpežljivostjo prenašati. Hvaležni smo bili zato prav iz srca onemu gospodu Slomškarju, ki je zadnjič v »Slovincu« po pravici okrcal zastopstvo deželnega zbora, ker je tako brezčutno bagateliziralo ponižno resolucijo »Slomškove zveze«, po kateri naj bi se dovolila draginjska podpora tudi katehetom in sploh neoženjenemu učiteljstvu, dokler se šolsko vprašanje definitivno ne reši. — Drugega nam zdaj ne ostane, kakor da tožimo in kličemo v spomin krivico, ki je ne moremo več prenašati. — Radi sicer priznamo, da se naše ljudsko zastopstvo splošno ne more ogrevati za učiteljstvo, ki je še sedaj po večini v nasprotnih taborih. Trdimo pa, da je med temi 359., ki trpe škodo in pomanjkanje, veliko več pristašev S. L. S., nego med onimi, ki so bili milost našli v očeh naših zastopnikov in so bili obdarjeni. — Torej: Pravičnost na dan!

Smrtna kosa. Dne 4. januarja t. l. je umrl v Radoljci vpokojeni nadučitelj Josip Thuma, star 70 let. — Dne 28. januarja t. l. je umrl v Rajhenburgu Viktor Jamšek, učitelj v Škofji Loki, star šele 26 let.

Osebnosti. Stalno je nameščen Alfonz Vales, glavni učitelj na deželnem ženskem učiteljskem v Mariboru. — Ignacij Bajt, učitelj v kaznilnici v Gradišču, je pomaknjen v X. činovni razred. — Deželnim šolskim nadzornikom za srednje šole na Primorskem je imenovan prof. dr. Robert Kauer, ki je to službo že sedaj opravljal. — Profesor na učiteljski pripravnici v Ljubljani Anton Funtek in profesor na c. kr. učiteljskem v Mariboru Janko Koc. Prilivnik sta pomaknjena v VII. činovni razred.

Čujte vsi, ki vam prezeda »Slomškova zveza«! Brez pristavka in brez razlage navajamo besede, ki so zapisane v pomenljivi knjižici »Velik moment«.

»Ni treba poudarjati, da imamo tisto malo značajnih mož, ki niso uklonili glave pred terorjem liberalizma, pristrčno radi; ni treba poudarjati, da bi ljudstvo

učitelje, ki bi nastopali svojemu stanu in svoji izobrazbi primerno — ne da bi »mežnarili in duhovnom čevlje snažili«, ampak živeli z ljudstvom, ž njim in zanj delali — na rokah nosilo. Zdaj pa ta domišljavost...! Stranko, ki ima ključ od deželne blagajne v rokah, bijejo v obraz, pa hočejo, da bi jim kaso odprla. Tako ne bo nič! Pred takimi naša stranka ne bo zlezla pod klop. Kdor hoče od koga kaj dobiti, mora drugače začeti. — ... Znano je, da nekateri več ne izpolnjujejo svojih verskih dolžnosti in s tem ljudstvu in mladini pohujšanje dajejo. Tu se bo treba enkrat resno vprašati: Ali je krščansko ljudstvo dolžno to pohujšanje mirno sprejemati? Ali je dolžno takim vzgojiteljem otroke izročati? Ali je dolžno tako vzgojo plačevati?

S plačami vred se mora rešiti ta zadeva in tu imate besedo vi, gospodje poslanci; od vas pričakujemo krščansko ljudstvo, da napravite v deželi remeduro, kakor jo je napravil Lueger na Dunaju.«

Avanzma na Goriškem. V I. plačilni razred so premeščeni nadučitelj Avgust Poberaj v Kojskem, nadučitelj Andrej Tomazič v Lokavcu in učiteljica Panzera v Ločniku; v II. plačilni razred nadučitelj Franc Baša v Črničah, učitelj-voditelj Josip Poberaj na Vratih in učiteljica Roza Bizjak v Dornbergu, Ljudmila Eržen v Ozeljani in Ernesta Blažica v Grgarju.

Učiteljke izpremembe. (Kranjsko.) Zaradi bolezni je dobila dopust Marija Jelenc, učiteljica v Godoviču, nadomestuje jo izprašana učiteljska kandidatinja Frančiška Maver. Zaradi bolezni je dobil dopust Josip Svetlič, učitelj v Škofji Loki, in ga nadomestuje Ljuboslava Orehek, izprašana suplentinja v Šmartnem pri Kranju. Za provizoričnega učitelja v Ambrusu je imenovan dosedanji pomožni učitelj Henrik Lobe. Za suplentinjo na c. kr. vadnici v Ljubljani je imenovana Marija Skaberne, definitivna učiteljica v Šmartnem pri Kranju. Zaradi bolezni je dobila dopust Serafina Kovač-Jamšek, učiteljica na Brezovici, in jo bo nadomestovala učiteljica Marija Mula-

ček. Suplentinja v Starem logu, Roza Pichler, je imenovana za provizorično učiteljico v Št. Petru na Krasu. Za provizorično učiteljico na Igu je imenovana dosedanja suplentinja Terezija Furlan, za suplentinjo pri D. M. v Polju pa izprašana učiteljska kandidatinja Ana Kermavner. Dosedanja suplentinja v Črnem vrhu, Roza Jovan, je imenovana za provizorično učiteljico ravnotam. Učiteljska kandidatinja Marija Sušnik je vstopila kot učiteljica na notranji dekliški petrazrednici pri uršulinkah v Škofji Loki. Za provizorično učiteljico v Šmartnem pri Kranju je imenovana izprašana učiteljska kandidatinja Ernestina Rozman, za suplentinjo v Škofji Loki pa absolvirana učiteljska kand. Marija Piškur.

Za učiteljico na Viču je imenovana gdč. Hermina Peče. Za pomožno učiteljico na mestni nemški dekliški šoli v Ljubljani je imenovana gdč. Marija Ramoš.

(Štajersko.) Učiteljica Kristina Kavčič v Žrečah se je službi odpovedala, na njeno mesto pride začasna učiteljica Ivana Preželj iz Stranic, tu pa je zopet v službo vstopila gospa Bobičeva. Na dekliški ljudski šoli v Ptuj

je nastavljena Ernestina Elsner iz Ljubljane. Stalna učiteljica ženskih ročnih del v Št. Kancijanu je postala Vida Jurko iz Razborja. Učiteljica Frančiška Hrovat v Ljubnem je dobila dovoljenje za možitev z učiteljem Martinom Sotlar istotam.

(Koroško.) Za nadučitelja v Mohljah je imenovan učitelj Jožef Sporn v Globasnici. Za učitelje, ozir. učiteljice so imenovani: Ema Češka v Grebinju, Ivana Ferjančič v Podkmosu, Roza Kilzer v Št. Tomažu pri Celovcu, Peter Močnik v Št. Petru na Vašinjah, Liza Rothmüller v Železni Kapli, Lenard Šmid v Velikovcu. Prestavljena sta nadučitelj Ferdinand Črešovnik iz Djekš v Št. Pavel na Zili in nadučitelj Anton Rössch iz Lipe ob Vrbi na Djekše. Za podučiteljico v Prevaljah je imenovana učiteljska aspirantinja Pavla Mayer. V Železno Kaplo je šel nadomestovat podučitelj Ernst Ertl iz Škocijana. Kot pomožni učitelj je nastavljen v Bistrici na Zili vpokojeni nadučitelj Lovro Doržan. Suplentinja Angela Kukulj v Št. Urbanu pri Trgu je postala učiteljica, učiteljski kandidat A. Čebul pa je imenovan za podučitelja v Pulstii.

UČILA.

V današnji dobi abstinenčnega gibanja bi pač ne smeli v nobeni šoli pogršati učil za antialkoholni pouk. Prvo in najpotrebnejše tozadevno učilo je stenska slika, ki jo je priredil dvorni svetnik profesor Weichselbaum in ki ima naslov:

Poškodovanje življensko-važnih organov vsled alkohola. (Velikost 72×102 centimetra.) Za šole se dobi ta stenska tabla za znižano ceno 2 K. (Dunaj I., Spielgasse 19.) Priložena razlaga vsebuje strokovnjaški pouk, kako alkohol ovira pivcem prebavanje in pretakanje krvi, kako otolsti jetra in srce, kako skrči obisti, kako pospešuje zvapnenje krvi in žil, kako povzroča kap, in sled-

njič kako zmanjšuje upornost proti vsakoličnim boleznim.

Alkohol in družina.

Ta naslov ima pretresljiva žalodrama, ki na 12 stenskih tablah pred očuje propad in grozno nesrečo družine, kjer se mož vda že tolikrat prokletemu alkoholu. Naj narišemo s kratkimi besedami posamezne prizore te žaligre. Prva slika ti kaže srečno družino. Oče mizar pride z dela domu, miza je pripravljena in stanu primerno bogato obložena. Žena prinaša veselega obraza jed na mizo, oče jemlje v naročje smeljaljččega otročiča. — Skratka: idilično življenje. — Druga slika: Prvi korak.

Dva alkoholika zapeljeta doslej srečnega mizarja v pivnico. — 3. Slabe navade. Tu vidiš razigrano pivsko družbo, kvartopirce itd. — 4. Na dan plače. Mizar ga ima pod kapo. Žena s tremi otročiči pride in milo prosi moža, naj bi šel na dom. Mož se ne zmeni, ampak srepo gleda predse. — 5. Alkoholikova jeza. Nečeden prizor. Tu vidiš slabo podstrešno sobo; mož v pijanosti zagradi stol, razgraja in preti ženi, ki se preplašena umika z otročičem v naročju; drugi otrok se skriva materi za krilo. — 6. Alkoholik zaničevan. Pijani mizar (vsakdo ga pozna, ker je obraz po vseh slikah dosledno izpeljan) leži na ulici, se čudno reži in se oprijemlje nekega

stebra, da bi vstal, pa mu ne gre. — 7. Blaznost se bliža. Mizar sedi v žganjarni, raztrgan in razcapan, zabuhnega obraza; oči ima zapičene v tla, v roki tišči kupico. — 8. Zločin. Mizar, divje razburien, drži oster nož v roki, pred seboj žrtev na tleh, odzadaj plahi ljudje. — 9. Pred porotniki. — 10. Družina v bedi. Mati v največji stiski in bedi prosi s tremi otročiči miloščine. — 11. Blaznost. Mizar, napol oblečen, vidi v zaporu pošasti, ki ga strašijo. — 12. Smrt alkoholikova. Ječa. Čuvaj odpreduri ter vidi pred seboj mrtvega jetnika, glavo na tleh, noge na postelji.

Slike govoré več, nego cela knjiga, nego sto opominov!

RAZNOTEROSTI.

Šolski zdravnik. V Ljubljani dobimo vendar enkrat posebnega šolskega zdravnika, ki bo nastopil o početku prihodnjega šolskega leta. Občinski svet ljubljanski je določil za enkrat novemu zdravniku plačo 10. činovnega razreda.

Darovi za Primožičev spomenik. Neimenovan 5 K; po 1 K so darovale gdčne Cererjeva, Eisenhartova, Erbežnikova in Vidrova. Bog povrni! — Spomenik velja 355 K, dolgujemo še 104 K. — Na zadnjem našem zborovanju sem izrekel željo, naj bi vsak član daroval vsaj po 1 K umrlemu tovarišu v spomin, kar tem potem zopet tovariško prosim tiste, ki še niso nič darovali. — Štrukelj.

Večer za starše. V zadnjem času so imeli v Idriji dvakrat sestanek staršev in učiteljstva. Dne 13. decembra l. l. je predavala gdč. Ana Tomc. Priporočala je staršem, naj vadijo deklice že zmladega v marljivosti, vendar tako, da jim delo ne pokvarja zdravja. Zlasti v Idriji je treba pri tem velike pozornosti, ker je uprav čipkanje, ki se z njim skoro vse ženstvo od zgodnje mladosti peča, dostikrat vzrok raznim boleznim. — Dne 31. decembra t. l. pa je predaval g. Avguštin Šabec »O spoštovanju, ki je mladina dolžna svojim staršem«.

Tudi to predavanje je bilo zelo zanimivo, zlasti ker je bilo prepleteno z očitvidnimi zgledi. To predavanje bomo priobčili v eni prihodnjih številkih.

Podružnica »Slomškove zveze« v Idriji je zborovala dne 1. januarja t. l. v novem šolskem poslopu v Spodnji Idriji. Najprej je predaval g. nadučitelj Janko Bajec, ki je razložil: »Kako starši sami vzgoje izprieno mladino in kako je možno tako mladino poboljšati.« Poročilo je bilo zelo marljivo sestavljeno in bi bilo zlasti za sestanke staršev in učiteljstva prav uporabno. Pri razgovoru o »deželnih šolskih zakonih« se je čulo mnogo umestnih nasvetov, ki so se izročili tajništvu »Slomškove zveze«. — Prihodnje zborovanje bo dne 6. maja t. l. v Črnem vrhu.

Srednje šole na Kranjskem. Najnovejši statistični podatki poročajo, da obiskuje I. državno gimnazijo v Ljubljani 578, II. državno gimnazijo v Ljubljani 459, nemško gimnazijo v Ljubljani 124, gimnazijo v Kranju 325, gimnazijo v Novem mestu 227, gimnazijo v zavodih Sv. Stanislava v Št. Vidu 191 in nemško gimnazijo v Kočevju 122 dijakov. Realka v Ljubljani ima 529, realka v Idriji pa 270 dijakov.

Stotno šolsko poslopje. Pred kratkim so otvorili na Dunaju velikansko, moderno šolo, ki ima 43 učnih sob, pet dvoran in tri obednice s kuhinjo za mladino, deset shramb za učila itd. Stroški za to stavbo znašajo okroglo 800.000 K. Cesarsko dunajsko mesto pod vlado krščanskega župana in krščanskega občinskega odbora je s tem pokazalo, da je vneto za blagor ljudstva, pa za napredek šolstva in izobrazbe. Šolskih poslopij, ki jih je zidalo mesto in ki so mestna last, je točasno na Dunaju ravno sto.

Svobodno šolo zapri. Na Dunaju je velelo naučno ministrstvo zapreti šolo, ki je bila urejena po načelih brezbožne morale in jo je bilo ustanovilo društvo »Svobodna šola«. Po židovskih listih je bilo seveda mnogo hrupa o »novem atentatu na kulturo«.

Protialkoholno gibanje. Finski deželni zbor je določil, da smejo pijače imeti največ 2% alkohola in je za šole odredil obligaten pouk o alkoholu. — V Curihu je žensko društvo za zmernost in ljudsko blaginjo ustanovilo več brezalkoholnih jedilnic. V poletju l. 1907 je te jedilnice obiskovalo na dan povprečno po 7000 ljudi. — V Združenih državah je že več let v šolah postavno uveden pouk o alkoholu. — Na Norveškem je bilo l. 1907 med 2.000.000 prebivalci 57.000 žensk v raznih društvih, ki delujejo proti alkoholu. Gotovo je v prvi vrsti zasluga tega ženskega gibanja, da se je pitje žganja na Norveškem že precej opustilo. Med tem, ko je v začetku štiridesetih let prišlo na osebo po 16 litrov žganja, je prišlo l. 1903 le še po 3-2 litra.

Šolstvo na Ruskem. Ruski naučni minister je naznanil dumii, da zna na Ruskem le 29% moških in 13% žensk brati in pisati. Da bi se šolstvo povzdignilo, potreboval bi sedemkrat večji znesek kot doslej.

Slabo nadarjeni otroci. Zanimanje pedagogov se je obrnilo v novejšem času do duševno-zaostalih otrok. Dočim so se poprej taki pomilovanja vredni nesrečneži zanemarjali, ter prepuščali žalostni usodi, ker ni bilo z njimi kaj početi, — snujejo zdaj zanje posebne za-

vode, posebne pomožne šole, kjer dobivajo njim primerno pomoč in vzgojo, ter po vzgoji dovolj častno in zadovoljivo mesto v človeški družbi. Posebna skrb za duševno zaostale in nenormalne otroke, pa je dognala tudi vzroke in vire tej zaostalosti.

Dr. Schlesinger v Strassburgu je opazoval 40 učencev na ondodni pomožni šoli ter prišel do zanimivega rezultata, po katerem je bila slaba nadarjenost naravna samo pri 3% otrok, pri 9% je nastopila vsled krivde in pri 88% je je pripisovati na obojen račun. Mnogo otrok je trpelo vsled krivde staršev. Skoraj polovica roditeljev je bilo duševno slabotnih, nevrasteničnih. Pri 30 odstotkih je bilo pijančevanje staršev dokazano. Telesno so bili omenjeni otroci bolj ali manj pohabljeni ali pa so imeli vsaj znake pomanjkljivosti. Mnogo izmed njih je imelo pokvarjen želodec, da so slabo prebavljali.

Umevno, da so tudi vnanje socialne okoliščine vplivale na duševni razvoj teh otrok ter pripomogle, da so zaostali. Nedostaten zaslužek je imelo 36% roditeljev, pretesno stanovanje, zamazane in nesnažne sobe, neurejene družinske razmere so bile pri 70%. Socialna beda je pripomogla, da se otroci telesno niso razmerno razvijali, da so postali slaboumni, pa tudi napol gluhi, kar se je opazalo pri 24%. Navadno se dogodi pri takih zanemarjenčkih, da težko ali jecljivo govore, da stokajo, da imajo slab spomin, da sproti pozabijo, kar se jim pove... Vse te slabosti je imelo 25% otrok strasburške pomožne šole.

Prav je, da se mladino ljubi potegajejo za take, pomilovanja vredne nesrečneže. Čas bi bil, da se tudi pri nas zganejo poklicani možje, ki imajo šolske povodce v rokah.

Ljudska vseučilišča. Na Danskem je 71 ljudskih vseučilišč, katerih ustanovitelj je škof Grundtwig. Smoter teh vseučilišč je, slušatelje prepeljati s krščanstvom na demokratični podlagi in z vročo liubeznijo do domovine. Obiskujejo jih mladi možje iz bolj premožnega kmečkega stanu, deloma tudi iz delavskega in obrtnega stanu, ter dekleta iz istih stanov. V letih 1905 in 1906 je obiskovalo ta vseučilišča 3500 moških in 3200 žensk. Zelo zanimivo je razmerje med državo in temi šolami. Država ne zahteva nikakega dokazila o sposobno-

sti voditeljev in učiteljev teh zavodov. se ne briga niti za učni načrt niti uredbo teh šol. Ako šola dokaže zadostno število obiskovalcev, dobi od države do 3000 K letne subvencije. Glavni smoter teh šol je, da se v slušateljih vzbude duševni interesi, da se jih napeljuje in

usposobi k samostojni nadaljnji izobrazbi. Iz tega sledi, da kupujejo na Danskem popularno znanstvena dela največ kmetje in delavci, ki so bili nekdanj slušatelji teh ljudskih vsenčilišč. Poleg tega pa se goji v teh zavodih tudi petje, risanje in telovadba.

SLOVSTVO IN GLASBA.

Podlesnik »Knjigovodstvo«, II. del. Založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani, 1909. Cena vezani knjigi K 620. Lepo knjigo pozdravljajo brez dvoma vsi, ki jim je v prvi vrsti namenjena, namreč člani našega združenstva, voditelji hranilnic, posojilnic in enakih zavodov. Pouk v skrbno sestavljeni knjigi je natančen, knjigovodstvo je pojasnjevano z mnogimi zgledi, osnutki in tabelami. Enako pa se mora veseliti tega dela vsak slovstvenik in sploh vsakdo, ki se zanimlje za razvoj našega slovstva. Doslej so naši posojilničarji morali uporabljati povečem le nemške izdelke, marljivi g. Podlesnik pa nam je ustregel z domačo knjigo, ki pač ne potrebuje izrečnega priporočila.

Avstro-ogrsko nagodba. Spisal dr. Iv. Zabukovšek. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. Knjižica ima namen poučiti o tvarini avstro-ogrške pogodbe.

Desetgodišnjica »Slovenskoga Učitelja«. Sastavio prof. Ferdo Heffler, glavni učitelj viere. Tako se nazivlje nova knjižica, ki jo je izdalo hrvatsko »Katehetsko društvo«. Že zadnjič smo omenjali, kako častno je za nas in za naš list, da ga v toliki meri vpoštevalo naši tovariši na Hrvatskem! Desetletnico našega lista so proslavili celo s posebno brošuro, ki našteva in ocenjuje delo slovenskih katehetov tekom zadnjega decenija. V uvodu govori uredništvo o prihodnjem tečaju v Ljubljani, potem pa pristavi sledeče:

Ko se je »Kateh. knjižnica« odločila, da izda ta spis, je nameravala opozoriti hrvatske katehete na delo slovenskih tovarišev v poslednji dobi . . . »Slovenskemu Učitelju« želimo trajen ob-

stanek, hrvatskim in slovenskim veroučiteljem bratsko, nerazrušno ljubav, tretjemu pedagoškemu tečaju pa božji blagoslov.»

Deutsches Sprachbuch für nicht-deutsche Volksschulen. Von Dr. Karl Tumlriz. I. Teil: Unterstufe. Wien. 1908. Verlag von F. Tempsky. Preis, gebunden, 80 h. Vsled odloka c. kr. ministrstva z dne 8. julija 1908, št. 29.040 je raba te knjige obče dovoljena.

Nemščina prizadeva učiteljstvu in mladini slovenskih večrazrednic mnogo truda, a razmerno ni preveč uspehov. Med vzroki, ki so povod slabim uspehom, smo že v lanskem letniku navajali tudi neprimerno uravnane učne knjige. Knjiga, ki leži pred nami in se od Schreiner-dr. Bezjakove »Prve vadnice« bistveno razlikuje, je precej praktično urejena. Glavna njena prednost je v tem, da se ozira na to, kar je za otroka najlažje, najbolj umljivo in najbolj zanimivo, ker je vzeto iz njegovega vsakdanjega življenja. Tudi Schreiner-dr. Bezjakova »Prva vadnica« hoče seznaniti otroka najprej s tem, kar ga v šoli in doma vedno obdaja; toda ozira se premalo na praktičnost. Kar se tu otrok nauči, ne more lahko uporabiti v vsakdanjem življenju; nauči se pač to in ono povedati po nemško, toda če se ga pa kaj praktičnega vpraša, pa ne zna odgovoriti. Tujec, ki te bo hotel kaj vprašati, ne bo rekel: »Ist das Lineal lang oder kurz?«, temveč: »Wie heißt du?« — »Wie alt bist du?« — »Wo wohnst du?« itd. To so vprašanja iz vsakdanjega življenja, na taka in enaka mora otrok največkrat odgovarjati. Da se otroci priuče odgovarjati na razna

vprašanja, ki jih dajejo mladini izletniki, trgovski potniki, letovičarji, turisti, je pisatelj v svojo knjigo uvrstil poseben odstavek z naslovom »Aus dem Leben des Kindes«, ki ga obravnava v 12 manjših. Obenem omenjam, da se v vsi knjigi rabi le latinica, vsled tega jo lahko uporabljajo vsi narodi, ki pišejo z latinico.

Ko so se otroci dodobra seznanili s števili do 20 in z navadnimi računskimi operacijami v tem številnem obsegu, preide se k denarju in k cenam za razno blago. Torej takoj nekaj, kar se zelo rabi v praktičnem življenju.

Sedaj šele začne knjiga natančneje seznanjati z osebami, stvarmi in rečmi, ki ga obdajajo; seznanjajo ga tudi z najnavadnejšimi pridevniki, ki jih uporablja kot povedkove imenovalnike in

kot prilastke. Vsa knjiga pa ne obsega niti enega slovniskega pravila.

Nova vadnica ima mnogo slik, ki pojasnjujejo sestavkovo vsebino. Da, celo pri vsakem novem samostalniku najdeš malo ponazorilo (v velikosti 1 cm²). Te poslednje sličice so zelo majhne, tako, da se na nekaterih precej težko spozna, kaj predočujejo.

Dasi ima, kakor razvidno, nova vadnica mnogo prednosti, vendar jo brez-pogojno ne priporočam. Naša dolžnost bodi, da se v prvi vrsti držimo svojih ljudi in domačih del. Zato naj bi se naše knjige predelale in prikrojile po vzoru ravnokar ocenjene knjige. Učitelstvu pa, ki se trudi s poukom nemščine, priporočamo, da si imenovano knjigo za lastno uporabo nabavi, ker bo vsakemu prav dobra prijateljica in svetovalka pri tem težavnem pouku. J.

P. n. učitelstvu. Kakor izkušnja kaže, še mnogi izmed cenjenih gg. tovarišic in tovarišev ne vedo, kam se je obrniti za pristop k »Slomškovi zvezi«. Zato naznanjamo: Predsednik »Slomškove zveze« je nadučitelj, državni in dež. poslanec Fr. Jaklič; tajnik je nad-

učitelj Iv. Štrukelj v Dobropoljah; blagajničarka je gospodična Apolonija Fatur, učiteljica v Mošnjah. Za posredovanje je na razpolago tudi uredništvo »Slov. Učitelja«. Članarina znaša 2 K; kdor je obenem naročen na glasilo, plača skupno samo 5 K.

Listnica uredništva.

G. J. V. v N. Vašega dopisa iz umevnih razlogov nismo mogli priobčiti. Oglasite se v uredništvu »Slovenca«, kjer najdemo tudi »Slomškarji« kotiček za svoje upravičene pritožbe. Doslej se učiteljski poslanci res še niso izkazali, da bi bili tudi učiteljski zastopniki, zato je pa prav, če se resnica pove v političnem listu.

Č. g. A. P. v K. Članarina (2 K) za D. S. K. se pobira seveda vsako leto; ustanovniki so prosti. — Nekateri gg. smo res tirjali, ker se leta in leta ne zmenijo, da bi plačali. Če zamerijo, ne moremo pomagati. Naj se jim vsaj vzbudi vest! Tiskarna pošlje račun, treba je šteti stotake! Zdravstvujte!

Raznim sotrudnikom: Pride vse polagoma na vrsto.

„Slovenski Učitelj“ izhaja sredi vsakega meseca. Celoletna naročnina 4 K. Rokopisi učiteljske stroke naj se pošiljajo c. kr. učitelju Jož. Novaku, Idrinja; rokopisi za „Katehetski vestnik“ pa katehetu A. Čadežu, Semeniške ulice 2 v Ljubljani. Naročnino in reklamacije sprejema: Uredništvo „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani.

Urednika: J. Novak in A. Čadež. Tiska Kat. Tiskarna. Obl. odgovoren: Iv. Rakovec.

Prošnja!

Vse one p. n. gg. naročnike, ki že več let niso plačali naročnine, prosimo nujno, naj bi vendar storili svojo dolžnost, da nam prihranijo stroške za pismene tirjatve. List bo mogel izhajati le, ako bodo odjemalci tudi plačevalci.

Cenjeni naročniki, ki jim velja ta opomba, naj se blagohotno poslužijo priloženih položnic, na katerih je zabeležen račun.

Prihodnjo številko bomo poslali samo naročnikom. — Nekaj izvodov „Slov. Učitelja“ smo poslali na ogled: častite naslovnike, ki nam druge številke ne bodo vrnil, bomo smatrali za naročnike.

Uredništvo in upravništvo
„Slovenskega Učitelja“.